

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 09.09.1963, sp. zn. 5 Cz 39/63, ECLI:CZ:NS:1963:5.CZ.39.1963.1

Číslo: 26/1964

Právní věta: Při náhradě škody, vzniklé jinak než pracovním úrazem nebo nemocí z povolání, přiznané nároky se vyplácejí bez omezení uvedeného v § 32 zák. č. 150/1961 Sb. i po 1. 2. 1962, jestliže o výši náhrady bylo již rozhodnuto před 1. 2. 1962. O výši náhrady nebylo však rozhodnuto v tom případě, že účastníci uzavřeli mimosoudní dohodu; ustanovení § 31 cit. zák. nelze totiž ani analogicky použít na případy upravené v § 32 cit. zák.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 09.09.1963

Spisová značka: 5 Cz 39/63

Číslo rozhodnutí: 26

Číslo sešitu: 3-4

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Náhrada škody, Pracovní úraz

Předpisy: 150/1961 Sb. § 31
§ 32

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 26/1964 sb. rozh.

Při náhradě škody, vzniklé jinak než pracovním úrazem nebo nemocí z povolání, přiznané nároky se vyplácejí bez omezení uvedeného v § 32 zák. č. 150/1961 Sb. i po 1. 2. 1962, jestliže o výši náhrady bylo již rozhodnuto před 1. 2. 1962. O výši náhrady nebylo však rozhodnuto v tom případě, že účastníci uzavřeli mimosoudní dohodu; ustanovení § 31 cit. zák. nelze totiž ani analogicky použít na případy upravené v § 32 cit. zák.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 9. září 1963, [5 Cz 39/63](#))

Dne 24. 7. 1959 zavinił žalovaný na honu nepracovní úraz žalobce. Nároky na náhradu ušlého výdělku z tohoto úrazu za dobu do 31. ledna 1961, bolestné, zohyždění a věcnou škodu uplatnil žalobce proti žalovanému nejprve ve sporu vedeném u okr. soudu Praha - východ. žalovaný v tomto sporu žalobní základ uznával a soudním smírem ze dne 17. 3. 1961 se zavázal zaplatit žalobci nároky na náhradu škody v tomto sporu uplatněné částkou 25 000 Kčs s přísl., s tím, že smírem jsou vyrovnány veškeré žalobcovy nároky, pokud vznikly do 31. ledna 1961. Ve sporu doznal žalovaný

jako nespornou skutečnost, že žalobce měl, tehdy jako obvodní lékař ve zdravotním středisku před úrazem, k němuž došlo dne 24. 7. 1959, čistý průměrný měsíční výdělek 2562 Kčs.

Žalobce napadl sjednaný smír ze 17. 3. 1961 žádostí o obnovu řízení. Po prohlášení žalovaného, že mu tento ještě doplatí dosud vzniklé náklady právního zastoupení 832 Kčs, vzal návrh na obnovu zpět s prohlášením, že si je vědom toho, že nároky vzniklé jemu po 31. 1. 1961 musel by uplatňovat zvláštní žalobou.

Další nároky na náhradu ušlého výdělku za dobu od 1. 2. 1961 do 31. 5. 1961 uplatnil žalobce mimosoudně a tyto byly vypořádány podle mimosoudního narovnání z 15. 9. 1961 částkou 5.392 Kčs kromě nároků právního zastoupení. Nárok na další ušlý výdělek zůstal žalobci vyhrazen.

Od 1. 6. 1961 změnil žalobce pracoviště a stal se zaměstnancem OÚNZ. Mezi žalobcem a žalovaným nedošlo k dohodě o náhradě ucházejícího výdělku za tuto další dobu ve formě měsíčního důchodu; tyto nároky uplatnil žalobce ve sporu, vedeném u okresního soudu Praha - východ žalobou, podanou dne 28. 3. 1962. Touto žalobou se domáhal mimo jiné zaplacení ušlého výdělku za dobu 9 měsíců od 1. 6. 1961 do 28. 2. 1962 ve výši 11 580,75 Kčs s přísl.

Okresní soud Praha - východ vyhověl částečně žalobě a zavázal žalovaného, aby jako náhradu ucházejícího výdělku „zaplatil žalobci důchod od 1. 6. 1961 do 31. 1. 1962 ve výši 1.162,80 Kčs měsíčně a počínaje dnem 1. 2. 1962 ve výši 325,80 Kčs měsíčně“, a ohledně zbytku žalobu zamítl. Toto své rozhodnutí odůvodnil okresní soud v podstatě tím, že mezi účastníky došlo dne 17. 3. 1961 ohledně náhrady budoucně ucházejícího výdělku k platné dohodě, podle níž se bude pro stanovení výše této náhrady vycházet z dřívějšího příjmu žalobce ve výši 2562 Kčs, a že podle této dohody je třeba posuzovat i žalobní nárok, pokud je uplatňován za dobu do 31. 1. 1962. Za účinnosti zák. č. 150/1961 Sb., tj. za dobu po 1. 2. 1962, je třeba žalobní nárok posuzovat podle ustanovení § 32 tohoto zákona, podle něhož nesmí náhrada budoucně ucházejícího výdělku (§ 355 obč. zák.) spolu s výdělkem poškozeného, kterého dosahuje po poškození a s dávkami důchodového zabezpečení, přesahovat 1.600 Kčs měsíčně.

Krajský soud v Praze usnesením rozsudek soudu prvního stupně zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení a rozhodnutí. Ve svém zrušovacím usnesení odvolací soud uvedl, že pro závěr, že mezi účastníky řízení došlo dne 17. 3. 1961 ohledně náhrady budoucně ucházejícího výdělku žalobce k platné dohodě, není dostatečného skutkového podkladu ve spisech. Zároveň vyslovil právní názor, že právní důsledky takovéto dohody, pokud k ní skutečně došlo, jsou jiné, než předpokládá soud prvního stupně. Bylo-li tudíž o výši náhrady při poškození na zdraví v důsledku nepracovního úrazu již pravomocně rozhodnuto před 1. 2. 1962, budou přiznané náhrady vypláceny bez omezení uvedeného v § 32 zák. č. 150/1961 Sb. i po 1. 2. 1962, přičemž za pravomocné rozhodnutí nutno považovat i dohodu.

Okresní soud Praha - východ v opakovaném řízení zaujal stanovisko, že nelze použít mna zažalované nároky ustanovení § 32 zák. č. 150/1961 Sb., ježto došlo mezi žalobcem a žalovaným k dohodě při ústním jednání dne 17. 3. 1962 ve sporu vedeném u okr. soudu Praha - východ, a to nejenom ohledně výdělku ušlého do 31. 1. 1961, nýbrž i ohledně výdělku po tomto datu budoucně ucházejícího. Soud prvního stupně vycházel však z názoru, že na žalobní nároky za dobu po 31. 1. 1962, tedy po účinnosti zákona č. 15/1961 Sb., nutno vztahovat analogicky ustanovení § 31 odst. 2 cit. zákona. Na tomto podkladě přiznal žalobci:

a/ Za dobu od 1. 6. 1961 do 31. 1. 1962 měsíčně rozdíl mezi výdělkem původně docilovaným, zmenšeným o tzv. pohraniční přídavek, d tedy mezi částkou 2437 Kčs, a částkou, kterou vzhledem ke zdravotnímu stavu žalobce by mohl vydělat, tj. 1041,60 Kčs měsíčně, spolu s částečným invalidním důchodem 660 Kčs měsíčně, takže rozdíl činil měsíčně 735,90 Kčs a za 7 měsíců částku 5.883,20

Kčs.

b/ za dobu po 1. 2. 1962 rozdíl mezi výdělkem limitovaným podle § 31 odst. 2 cit. zák. částkou 2200 Kčs měsíčně a součtem částek 1041,60 Kčs a 660 Kčs, tedy měsíčně 498,40 Kčs. Kromě toho zavázal soud prvního stupně žalovaného zaplatit soudní poplatek.

Krajský soud v Praze rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že uznal žalovaného povinným za dobu od 1. 2. 1962 platit žalobci další částku 237,50 Kčs měsíčně, tedy nadále měsíční důchod ve výši 735,90 Kčs.

Krajský soud ve svém rozhodnutí vyslovil názor, že nelze použít analogicky ustanovení § 31 odst. 2 zák. č. 150/1961 Sb. na souzený případ, protože doslov citovaného ustanovení se týká pouze pracovních úrazů podle zák. č. 58/1956 Sb. Jinak odvolací soud zaujal stejné stanovisko, jako soud prvního stupně, že nelze použít ustanovení § 32 citovaného zákona, a ztotožnil se s jeho závěrem, že ohledně odškodnění výdělků, ucházejícího žalobci od 1. 2. 1962, došlo dne 17. 3. 1961 mezi účastníky k dohodě toho obsahu, že se bude žalobci hradit rozdíl mezi částkou 2.560 Kčs a jeho skutečným tehdejší výdělkem posudkového lékaře, zvýšeným o dávky sociálního zabezpečení.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyšší soudu, že rozsudkem krajského soudu byl porušen zákon.

Odůvodnění:

Je třeba plně souhlasit s názorem krajského soudu, vysloveným již ve zrušovacím usnesení a opakovaným i v napadeném rozsudku, že při náhradě škody, vzniklé jinak než pracovním úrazem nebo nemocí z povolání, mají být přiznané náhrady vypláceny bez omezení uvedeného v § 32 zák. č. 150/1961 Sb. i po 1. 2. 1962, jestliže o výši náhrady bylo již rozhodnuto před 1. únorem 1962. To ostatně jasně vyplývá z důvodové zprávy k § 31 až § 33 cit. zák. (srov. též Urbanec – Svatošová: Odškodňování pracovníků úrazů, str. 221). Naprosto správně krajský soud dále dovodil, že nelze použít analogicky ustanovení § 31 odst. 2 cit. zák. na souzený případ, protože ustanovení § 32 jasně hovoří o náhradě škody, která vznikla jinak než pracovním úrazem, a pakliže toto ustanovení nemá zvláštní přechodné ustanovení o účinnosti, nastává jeho účinnost podle § 34 zákona od 1. 2. 1962.

Nelze však souhlasit s názorem krajského soudu, že o výši náhrady bylo „rozhodnuto“ i v tom případě, že účastníci před 1. 2. 1962 uzavřeli v tomto směru dohodu, přičemž má soud patrně na mysli dohodu ve smyslu § 31 odst. 1 cit. zákona. Nelze-li totiž ustanovení § 31 použít ani analogicky na případy upravené v § 32 zákona, pak je třeba při řešení otázky, o níž tu jde, vycházet jen z tohoto ustanovení. Toto ustanovení, které podle důvodové zprávy znamená novelizaci občanského zákoníka, pokud jde o výši náhrady při poškození na zdraví nebo smrti, k nimž došlo jinak než pracovním úrazem, nemá zvláštního přechodného ustanovení. Nutno je proto po 1. 2. 1962, kdy zákon nabyl účinnosti (§ 34), použít i v případech, kdy k nepracovnímu úrazu došlo před tímto dnem; z působnosti tohoto ustanovení jsou ovšem vyjmuty případy, kde o výši náhrady bylo již pravomocně rozhodnuto před 1. 2. 1962, jak to výslovně uvádí i důvodová zpráva.

Z toho plyne, že dohoda, kterou uzavřeli účastníci dne 17. 3. 1961 ohledně výdělků ucházejícího žalobce od 1. 2. 1961, nemůže být vykládána tak, že o výši náhrady budoucně ucházejícího výdělků žalobce bylo již rozhodnuto před 1. 2. 1962, a že proto právní účinky této dohody zůstávají zachovány i po tomto dnu.

Leč nelze souhlasit s krajským soudem, ani pokud má za to, že dohoda uzavřená dne 17. 3. 1961 v souvislosti s mimosoudním narovnáním ze dne 15. 9. 1961 vyřešila plně i do budoucna nároky žalobce, plynoucí mu z nepracovního úrazu, a že tudíž došlo k jasnému, pochybnosti nezbuzujícímu

projevu vůle žalovaného, směřujícímu k závazku hradit žalobci výdělek budoucně ucházející v určité výši, která se bude vždy rovnat rozdílu mezi částkou 2.562 Kčs a skutkovým výdělkem žalobcovým při započítání dávek sociálního zabezpečení. Podle názoru krajského soudu k dohodě došlo zčásti písemně v soudním protokolu, zčásti ústně a zčásti mlčky. Soudy obou stupňů opřely se v podstatě o to, že bylo žalovaným uznáno, že průměrný žalobcův výdělek před úrazem činil 2.562 Kčs měsíčně. Kromě toho žalovaný uznával žalobní základ. Dále pak soudy obou stupňů vycházely z toho, že mimosoudním narovnáním z 15. 9. 1961 byly vypořádány žalobcovy nároky na náhradu výdělku ušlého od 1. 2. 1961 do 31. 5. 1961 početně na stejném podkladu, kterého bylo v zásadě použito při soudním smíru dne 17. 3. 1961 ve sporu vedeném u okresního soudu Praha - východ; i v tom spatřovaly soudy potvrzení svého názoru, že se zde vycházelo z dohody ze 17. 3. 1961.

Soudy obou stupňů vyvodily ze zjištěných skutečností nesprávné právní závěry. Mezi účastníky došlo nepochybně, jak dne 17. 3. 1961, tak dne 15. 9. 1961, k narovnání ve smyslu § 321 obč. zák., jehož předmětem byly dne 17. 3. 1961 také žalobcovy nároky na náhradu ušlého výdělku do 31. 1. 1961 a při narovnání z 15. 9. 1961 nároky na náhradu ušlého výdělku do 31. 5. 1961. V povaze narovnání je, že se nároky mezi stranami dosud sporné nahrazují závazkem novým, a že se týká pouze těch nároků, které mají být narovnáním vypořádány. Odporovalo by však zcela povaze narovnání, kdyby z něho měl být vyvozován konkludentní závazek, uspořádat stejným způsobem sporné nároky v budoucnu. To je patrné i z ustanovení § 322 obč. zák., podle něhož nevádí platnosti uzavřeného narovnání, byla-li jedna strana v omylu o existenci sporného nároku, pokud druhá strana omyl nevyvolala lstí, nelze však vyvozovat z narovnání omylem uzavřeného závazku pro budoucí uspořádání nároků třeba stejného obsahu, kterých se však narovnání netýkalo.

Krajský soud nedoceňuje tuto právní povahu narovnání, pokud hodnotí jednání účastníků ze 17. 3. 1961 též jako perfektní dohodu o vypořádání budoucích nároků žalobcových. Vždyť samotný soudní smír ze 17. 3. 1961 výslovně budoucí nároky žalobcovy ze svého obsahu vylučuje. Obsah soudního protokolu ze 17. 3. 1961 nasvědčuje pak pouze tomu, že se účastníci dohodli na tom, že původní výdělek žalobcův před úrazem z 24. 7. 1959 činil měsíčně 2562 Kčs, a že nárok žalobcův na budoucně mu ucházející výdělek strany vyřeší mimosoudně. Existence nějaké další perfektní dohody ze 17. 3. 1961 o náhradě výdělku budoucně ucházejícího v určité výši, uzavřené žalobcem podle jeho tvrzení ústně se zmocněncem žalovaného, nebyla v řízení prokázána, ani jinak zjištěna.

Nejde tedy v souzené věci ani o takovou dohodu, jakou má na mysli ustanovení § 31 cit. zákona, tím méně o pravomocné rozhodnutí o výši budoucně ucházejícího výdělku, jehož právní účinky by zůstaly i za účinnosti § 32 cit. zák. zachovány. Ostatně Nejvyšší soud již ve svém výkladu zák. č. 150/1961 Sb. (viz 1 Cp 42/62) vyslovil názor, že výši nároku, na nějž dopadá ustanovení § 31 cit. zákona, je třeba posuzovat již podle tohoto zákona, i když došlo před 1. 2. 1962 k dohodě o základu nároku a že k dohodě z hlediska odškodnění pracovního úrazu, již by podle úmyslu účastníků otázka odškodnění měla být plně do budoucna vyřízena, nedošlo, jestliže účastníci vycházeli z toho, že otázka dalších nároků bude předmětem dalšího jednání a případné dohody. A tak tomu ve skutečnosti bylo s onou dohodou i v souzené věci.

Ze všech uvedených úvah vyplývá, že v důsledku nesprávného právního posouzení věci došlo k porušení zákona a nesprávnému rozhodnutí ve věci samé, jestliže žalobcovy nároky na náhradu ušlého a budoucně ucházejícího výdělku za dobu po 1. 2. 1962 nebyly posouzeny podle § 32 zák. č. 150/1961 Sb. a v důsledku toho nebylo použito limitu ušlého výdělku žalobcovu částkou 1.600 Kčs měsíčně.

Krajský soud svým rozhodnutím porušil tedy zákon v ustanoveních §§ 31 a 32 zák. č. 150/1961 Sb., ve spojení s § 93 o. s. ř.